

„Hisszük, hogy az emberiségnek közös célja van s ennek szolgálatában az unitáriusokra is feladat hárul. Egynek érezzük magunkat a világ unitáriusaival és minden jószándékú emberrel, aki határokon innen és túl a meggyőződés szabadságának és a más-más meggyőződést valók békés együttélésének híve.”

Amit négy évszázad hirdetett, azt valljuk és tanítjuk. Célunk és elhatározásunk, hogy hivatásunk megélésére és az ember szolgálatára szenteljük. Ámen.

NYITRAI LEVENTE MÓZES

„NEM SZÜNÖK MEG HÁLÁT ADNI ÉRTETEK“

Ef 1,16—18

Azért olvastam a hálaadásról, mert szeptemberben vagyunk, és ez az őszi hálaadás ünnepének hava. Mindnyájan készülődünk lélekben a hálaadás úrasztalához, lelkünk érzései, gondolataink már az Istennel szembeni köszönettel foglalkoznak.

Pál apostol nyomdokában járunk, aki nem szűnt meg hálát adni efezusi híveiért, amikor róluk imádságaiban megemlékezett. Kérjük hát mi is gondviselő Istenünket, a dicsőség Atyját, áldja meg minden jóval, testi és lelki ajándékaival vendéglátóink drága, féltőn szeretett gyülekezetét.

Pál apostol a hálaadás után bölcsesség és kinyilatkoztatás lelkéért könyörög efezusi hívei számára. Azt is megírta nekik, hogy mi célból. Nem azért, hogy ismeretlenül higgyék Isten létezését, hanem, hogy megismerjék az Istent. Úgy érezzük, hogy a mi unitárius keresztény hitünk nagyon közel áll Pál apostol imájához. Közel azért, mert mi nem vakon, hanem bölcsen hiszünk. A lélek által ihletett hittel Istenben nem egy titokzatos ismeretlent, hanem azt az Atyát hisszük, akit megismertünk, akinek a Bibliában olvasható üzenetét megértettük.

A hit a lélek egészségéhez tartozik. Lelkünk szemorvosa a Biblia. Ha látásunkat élesíteni akarjuk, hozzá fordulunk. Ha szemünk világa gyengül, tőle kérjük a segítséget.

A hit mint lelki látás nem egyszerű dolog. Sokan vannak, akik szerint a hit nem több, mint hogy elhisszük, amit eszünk nem ér fel.

Valóban ez volt valamikor a hit, de annak az ideje rég elmúlt. Nálunk Dávid Ferenc reformációja óta elmúlt, és nem maradt meg belőle csak amit a lélek ihletésével felfoghatott a bölcsen gondolkozó értelem.

Nem méltó hozzánk, ésszel megáldott, világot látott emberekhez, hogy gondolkozás nélkül elhiggyük, amit megismerni is képesek vagyunk. De megmaradt a hit többi része, amiről nekünk tudnunk kell, hogy a hithez tartozik. Megmaradt a hűség, bizalom, imádat az iránt, aki örökkévaló, tökéletes, mindenható, jó, igaz és irgalmas; az iránt,

akit a lélek erejével egyedül valóságosnak, egyedül szentnek ismerünk meg.

Évszázadok tapasztalata tanított meg minket arra, hogy nem mindent hihetünk el, amit mások igaznak mondanak, csak ha értelmünkkel meggyőződhattünk, hogy az valóban igaz. Nem is adott volna Isten értelmet nekünk, ha minden igaz lenne, amit mások mondanak; és ha adott, azért adta, hogy ne higgyünk mást, csak amit értelmünk számára a lélek megvilágított.

„Boldogok, akik nem látnak és hisznek” — mondja Jézus a kételkedő Tamás apostolnak.

De nem azért, hogy az első ámitónak vakon higgyen!

Péter apostol is inti második levelében a keresztényeket, hogy ne higgyenek azoknak a tanulatlanoknak, akik a saját vesztükre kiforgatják Pál apostol bölcsességét, hanem inkább növekedjenek a Jézus ismeretében. Hasonló figyelmeztetéssel az egész Újszövetségben gyakran találkozunk.

Jézusnak a kételkedő Tamást dorgáló szavai nekünk azt jelentik, hogy amit megismertünk, amiről meggyőződöttünk, arról bátor bizonyosságot, hűséges hitvallást tegyünk. Hogy amit eléggé megismertél igaznak, arra ne keress több bizonyítékot! Ne bizalmatlankodj azzal szemben, ami biztos! Ne akarj többet látni, mint amennyit lehet és szabad, hanem higgy!

És megmarad nekünk még a hála, ami szintén a hithez tartozik. Gondolt-e már erre valaki? Ha nem így lenne, szentelnénk-e ünnepet minden ősszel, amelyen hálát adunk annak áldásaiért, akit hiszünk, és akiben hiszünk?

Ha a hála nem a hit egy része lenne, bárki mondhatná: hiszem, létezik az Isten. Mondhatná: hiszem, az Isten rám is gondot visel. Mondhatná: hiszem, minden, aminek örvendek, Isten áldása rajtam, és senki sem kételkedne, hogy hiszi. De ha valaki elfelejti megköszönni Istennek, amit tőle kapott, biztosan tudjuk, hogy nem hiszi, amit mond, mert akinek hite van, annak hálás a szíve is.

Nem vallásos ember az, akinek hite nincs, és hite is csak annak van, aki hálát tud adni.

De mi a hála?

Jézusnak a hegyi beszédben mondott tanításából megértjük, hogy a hála egyike a hit gyümölcseinek. „Nem hozhat jó fa rossz gyümölcsöt. Amelyik fa nem terem jó gyümölcsöt, azt kivágják és tűzre vetik.”

Ha a gyümölcs a fához tartozik, akkor a hála is hozzátartozik a hithez. A gyümölcs a fa műve, nemes cselekedete, amivel meghálálja gazdájának a gondozást, sőt annak is ad, akitől semmi egyebet nem kapott, minthogy nem vágta ki, nem vetette tűzre, hanem megtúrte valahol a háza táján. A jó fa jó gyümölcsöt ad mindenkinek, aki türelmesen kivárja, hogy termővé növekedjék, és édessé, kívánatossá, a hálás ember cselekedetéhez hasonlóvá érlelje termését.

A jó fa jobban tudja, mint az emberek, hogy a hit nem valami festék az arcon vagy tolldísz a kalapon, nem is ékesen zengő beszéd, nem dicsékvés, nem érdem, hanem a jó cselekedet alaposan megtanult ismerete.

Jézus azt tanítja, hogy nem az megy be a mennyek országába, aki ezt mondja Istennek: Uram, Uram, hanem csak az, aki cselekszi a menynevei Atya akaratát. Az ő akarat pedig nem üres szóbeszéd, hanem szelíd, békés, hálás munka, adakozás, áldozat.

A jó fának nem díse a nemes ág, amivel be van oltva, hanem fajtája, termő ereje, mint keresztény embernek a hit. Nem azért van az neki, hogy csupán keresszéggel öntözött, konfirmációval nyesegetett, úrvacsorával permetezett nemes gyümölcsfának nevezzék, hanem hogy jó gyümölcsöt, hálaáldozatot teremjen.

A hálának, mint a jó gyümölcsnek is, van színe, illata: vannak szavai. A hála kinyilatkoztatása azzal kezdődik, hogy amit kaptunk, azt illendőképpen megköszönjük. Hozzá tartozik ez a háládatos élethez, akár az imádkozás a hithez, sőt néha nem is kér többet ennél, aki jót cselekedett velünk.

Néha nem is annak kell hálával fizetnünk, aki velünk a jót cselekedte, hanem valaki másnak, aki arra rászorul. A szülő nemcsak azért neveli féltő gonddal gyermekét, hogy azt neki megfizesse. Szüleink jóságát az unokák nevelésével fizetjük meg. Azzal, hogy ha édesanyánk a mi születésünkre vágyott, mi is vágyjunk gyermekeink születésére, ne irtózzunk a bajlódástól, amit gyermekeink okoznak nekünk, hanem úgy szeressük őket, ahogy minket is szüleink szerettek: önzetlenül, áldozatteljesen.

Szomorú dolog az, ha valaki hála helyett bántalmazza, szidja, megkárosítja vagy öreg napjaiban elhagyja. apját, édesanyját, de még szomorúbb, ha családot sem kíván nevelni, mint ahogy őt is felnevelték.

Ahogy nem hit az, ami nem cselekszik, nem is hála, ami nem áldoz. A hála nem elégszik meg a köszönő beszéddel.

Jótett helyébe jót várj! — mondja népünk bölcs közmondása. Jótett helyébe jót adj! — parancsolja Isten annak, aki be akar jutni a mennyek országába.

Ez a hála: — szeretetteljes, nemes érzés, Isten és emberek iránti tartozásunk számontartása. A szeretet adósságának boldog üdve, az ajándék viszonzásának óhaja. Kifejezés szóban azért, ami jót kaptunk. És kifejezés cselekedetben. Ha megajándékoztak, hálából mi is adunk, ha segítettek, mi is segítünk, ha megörvendeztetek, viszonzásból mi is örömet szerzünk.

De a hála nem akkor tartozik a hithez, ha valamit csupa tartozásból fizetünk meg, hanem akkor, ha azért fizetünk, mert hálásak vagyunk. A hála így lesz az élő, dolgozó hit gyümölcse, a mennyek országa kapujának kulcsa.

„Az igaz ember pedig hitből él” — tanítja Pál apostol. Igen, de nem abból, ami holt szavaknál többet nem terem, hanem hálaadást termő, élő, cselekvő hitéből, amivel a Jakab apostol levelének olvasója ismerkedik meg, miután Jézus Hegyi Beszédének tanítását megtanulta.

Ámos prófétától tudjuk, hogy aki szépen beszél, de hamisan cselekszik, Isten annak cselekedeteiből és nem beszédeiből ítél. Áradjon arra a törvény mint a víz, és az igazság mint a bővizű patak!

Pál apostol azért könyörög, hogy a bölcsesség és kinyilatkoztatás lelke Isten megismerésére vezessen. Aki pedig jól ismeri Istent, tudja és cselekszi az ő akaratát. Cselekszi szeretetből, mert tudja az engedel-

messég jutalmát. És cselekszi hálaadásból, mert tudja, hogy minden, aminek örvendünk, Isten érdemeinken felüli ajándéka.

Akinek dolgozó hite hálaadásra késztet, pillanatig sem felejtkezik el hálát adni, és szüntelenül azon gondolkozik, vajon mikor, miért és kinek kell hálát adnia.

— Embereknek akkor, ha jót cselekedtek vele.

— Istennek pedig minden pillanatban, mint Pál apostol, aki nem szűnt meg hálát adni gyülekezeteiért, amikor imádságaiban róluk megemlékezett... De nemcsak idézett levelében, amelyet az efezusi gyülekezethez írt; majdnem minden levele azzal kezdődik, hogy hálát ad azokért, akiket ő győzött meg, és akik hisznek, élő, cselekvő háládatos hittel.

De mi az, amiért Istennek szüntelen hálával tartozunk?

Hálával tartozunk azért, mert teremtett bennünket, és élvezhetjük az életet.

Tartozunk azért, mert gondot visel, megáldott bennünket hittel, okos értelemmel, szabad akarattal és lelkiismerettel; testünknek erőt, egészséget ad; munkánk nyomán bő termést fakaszt, veszedelemtől megóv.

És tartozunk azért, mert ihletet ad, számtalanszor sugalmazza nekünk, amit véges értelmünk fel nem ér. Az evangéliumért, amellyel bennünket jóra tanít, és példát állít elénk a Jézus életével.

De mivel tudjuk mi meghálálni Istennek ennyi jóságát?

János, a szeretet apostola szerint azzal, ha egymást szeretjük, mivel mi mindnyájan az ő gyermekei vagyunk, ha nem leszünk fősvények egymást segíteni mindenünkből, amit tőle kaptunk.

És megháláljuk azzal, hogy egyházát buzgó hithűséggel, adakozással és önkéntes munkával fenntartjuk. Erre buzdít Pál apostol is szinte minden levelében.

Mi, a körüli közgyűlés részvevői meggyőződhattünk, hogy a szováti unitárius hívek hálát adnak az Istennek. Hálaadásukat hirdeti, hogy szerettek minket, amikor meghívtak egyházközségükbe. De hirdeti a nemrég nagy áldozattal megjavított és rendben tartott templom, hirdeti az, hogy az egyetemes egyházat támogatja. És hirdeti az, hogy ragaszkodnak is templomukhoz. Nemcsak azért javították meg és tartják rendben, hogy rommá ne váljon ősi örökségük, hanem azért is, mert Isten örömezetét akarják benne hallani. Adjunk hát mindnyájan hálát a dicsőség Atyjának magyarszováti híveinkért, és egyházkörünk minden hívéért. Adjunk hálát körüli közgyűlésünk részvevőikért, akik szívükön hordozzák egyházunk ügyét.

És könyörögjünk mindnyájunk számára a bölcsesség és kinyilatkoztatás lelkéért, hogy megismerjük a gondviselő Atyát, aki világossítsa meg értelmünket és tegye nyilvánvalóvá nekünk azt a reménységet, amelyre elhívta szeretett, féltő gonddal megépített Unitárius Egyházunkat! Ámen.*

* Elhangzott Szováton 1977. szept. 11-én a Kolozs—Tordai Egyházkör évi rendes közgyűlésén.

PRÉDIKÁCIÓVÁZLATOK

Dr. SZÁSZ DÉNES

„EGYMÁS TERHÉT HORDOZZATOK“

Gal 6,2

Trója város feltárásakor 17 egymásra épült emberi település nyomaira bukkantak a régészek. A különböző rétegek felfejtésekor nem lehetett biztosan megállapítani, hogy a korábbi településeket földrenség, vízáradás, tűzvész vagy ellenséges hadak önkénye pusztította-e el. De azt könnyűszerrel megállapították, hogy mindenik település a másikra épült rá, annak szerkezeti elemeihez igazodott s egy kicsit mindenik továbbfejlesztette az előző sajátosságait.

Nincs fehér lap az emberiség történetében. Semmiről sem tudjuk megállapítani, hogy: ez most kezdődött, most született. Egymásra épült, egymást rombolva, egymást kiegészítve, módosítva, fejlesztve ez az egész élet. Hány nemzedék csontja porlad alattunk? Hány ezer esztendő rétegébe burkolózik a múlt? Ki lenne képes ezt felderíteni?

Valóban az egész élet egy csodás titok, egy izgató rejtelem. Nemcsak a kezdet és a vég, nemcsak a végtelen úr, melynek közelebbi szféráiban műszereivel vagy küldöncével tapogatózik az ember, de a földértelmes lakójának, az embernek az élete is titkok homályába vész. Csak azt tudjuk, hogy egymásból épültünk, egymásra épülünk. Ahogy a költő mondja: Egymás tornyában szegletkő vagyunk. Mint csecsemő az anyjából, egymásból merítünk új vért, új erőt.

G. Papini egyik könyvében Góg, a főszereplő ekképpen elmélkedik: adósságok halmaza vagyok. Amim van, mindent mástól kaptam. Mások tapodtak simára előttem az utat, mások építették a házakat, mások készítették ruhámat, mások nyomtatták a könyvet, mások gondoskodnak élelmemről, szükségleteimről. Akik a világ kezdete óta előttem jártak, egy kicsit mind részeseek abban, amit az életben kaptam. Kinek fizessek hát és mivel az elvett javakért? A halottaknak nem fizethetek. A kortársakkal szemben, az utódokkal szemben róhatom le csupán tartozásomat. Hogyan? Úgy, hogy magam is hozzuk adok valamit szívem érzéséből, kezem munkájából, értelmem szikrájából.

Úgy is lehet felfogni ezt az alapigét, mint buzdítást a munkamegosztásra, mint serkentést a munkában való helytállásra. Születési adottságok, fizikai, szellemi, lelki tényezők, szerencse, véletlen mindannyiunknak valamilyen helyet megjelöl az életben, ahová be kell ékelődnünk, ahol legjobb igyekezetünkkel meg kell állanunk, ahol nemcsak magunkért, családunkért, de mások érdekében is tennünk kell valamit. A földműves ennivalót tesz a mások asztalára is. A bányász szemet fejt a más lakása részére is. A munkás ruhát, cipőt, bútort, gépet készít más emberek szükségéire. A tanító, tanár sok más ember gyerekeit tanítja. Az orvos kötelességszerűen gyógyít minden beteget. A gyárakban dolgozó tudósok, feltalálók, munkások sokszor millió és millió általuk ismeretlen embernek a szükségletét igyekeznek kielégíteni. És teszik